

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Siippainen, Anna

Title: Kurahousukapina : lapset vuorohoidon arkea muokkaamassa

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Jyväskylän yliopisto, 2019.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Siippainen, A. Kurahousukapina : lapset vuorohoidon arkea muokkaamassa. Ruusupuiston kärkiuutiset, (1). <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/1-2019/3>

Ruusupuiston kärkeutiset

KASVATUS- JA KOULUTUSUUTISIA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

Kurahousukapina – lapset vuorohoidon arkea muokkaamassa

Noin 7 prosenttia alle kouluikäisistä suomalaisista lapsista osallistuu vuorohoitoon eli varhaiskasvatukseen epätyypillisinä aikoina. Vuorohoitoon liittyvät epätyypilliset ja -säännölliset hoitoajat ja ennakoimattomuus voivat tehdä toiminnan suunnittelusta haastavaa. Mutta millaista on vuoropäiväkodin arki lasten näkökulmasta? Vuorohoitoon mahtuu vaihtelevien aikataulujen lisäksi lasten ja aikuisten kahdenkeskiä kohtaamisia sekä lasten monenlaisia mahdollisuuksia vaikuttaa omiin tekemisiinsä.

Päiväkoti on yksi suomalaisen lapsuuden keskeisistä instituutioista, sillä lähes jokainen lapsi osallistuu jossain vaiheessa varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen toimintatapoihin ja -periaatteisiin vaikuttavat laajemmat yhteiskunnalliset ilmiöt; muun muassa muutokset työelämässä, kuten pätkä- ja vuorotöiden lisääntyminen, ohjaavat perheiden lastenhoidon ratkaisuja. Tämän seurauksena lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen toisinaan epätyypillisinä aikoina. Koska lapset osallistuvat vuorohoitoon vanhempien työssäkäynnin mukaan, ovat heidän hoitoaikansa yksilöllisiä ja sitä kautta sosiaaliset suhteet monenlaisia.

Vuorohoitoon liittyvä epäsäännöllisyys ja epätyypilliset hoitoajat on saatettu nähdä haasteena lasten hyvinvoinnille. [Väitöskirjassani](#) tarkastelin lasten ja aikuisten välisiä suhteita hallinnan näkökulmasta yhdessä vuoropäiväkodissa. Keräsin aineiston havainnoimalla ja haastatteleamalla erään lapsiryhmän lapsia ja aikuisia yhden lukukauden ajan.

Varovaisesta vaikuttamisesta vastarintaan

Kasvatusinstituutioissa, kuten päiväkodeissa, lasten ja aikuisten välinen suhde määrittyy tietynlaiseksi varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden vuoksi. Kuva suhteiden kirjosta monipuolistui, kun kiinnitin huomion lasten toimintaan. Tutkimuspäiväkotini arjessa oli havaittavissa monenlaisia lasten ja aikuisten keskinäisiä suhteita. Niistä kaikki eivät olleet palautettavissa pelkästään lasten kasvun ja oppimisen tukemiseen.

Lasten erilaiset tavat vastata aikuisten toimintaan nimesin *vastustamiseksi, uudistamiseksi, sivuuttamiseksi ja myötäilemiseksi*. Päiväkodin arjessa toistuivat tietyt tilanteet, jotka aiheuttivat lapsissa sekä vastustamista että pyrkimystä muutokseen. Vastarintaa saivat osakseen erityisesti päiväunet ja kuravaatteet. Näistä lapset toivat joskus voimakkaastikin esiin eriävät kantansa. Toisinaan muutokseen pyrittiin pienin ja huomaamattomin elein, kuten välttelemällä epämieluisaa toimintaa.

Suurimman osan ajasta tutkimuspäiväkodin arki vaikutti kuitenkin tutkijan silmiin seesteiseltä ja lasten ja aikuisten välillä oli vain vähän ristiriitoja. Osasyynä tälle voi olla se, että toisinaan vuorohoidossa on paikalla vain vähän lapsia ja aikuisia. Lisäksi erityisesti ilta-ajoille oli leimallista tietynlainen tavoitteellinen rentous. Tämä

näkyi muun muassa ohjatun toiminnan välttämisenä, lasten runsaina vaikuttamismahdollisuuksina sekä lasten ja aikuisten kahdenkeskinä kohtauksina.

Yksi erityisen mielenkiintoinen keino vaikuttaa asioiden kulkuun oli lasten tapa vedota keskusteluissa omiin vanhempiin tai kodin sääntöihin. Lapset saattoivat vaikkapa kertoa sopineensa kaulurin tai kuravaatteiden käytöstä jo vanhempiensa kanssa. Lapset myös kritisoiivat esimerkiksi päiväunia vetoamalla siihen, että kotona päivärytmi oli erilainen. Vanhempiin viittaaminen olikin yleensä tehokas tapa edistää omaa asiaa.

Edellä esitetyissä neuvotteluissa lapselle syntyy ikään kuin kaksoisasema, jossa päiväkodin ja kodin toimintakulttuurit ovat läsnä yhtä aikaa. Monissa kodeissa lasten asema voi olla erilainen kuin päiväkodissa. Lapsi kohtaa päiväkodin säännöt, tavat ja rutiinit muiden elämänpiirien kokemusten kautta ja osana niitä. Näiden kokemusten kautta lapset osallistuivat mitä merkittävimmin arkipäiväisten tilanteiden kulkuun. Tulkitsen, että vastarinta kohdistui nimenomaan lapsille epämieluisiin tekemisiin. Kenties lapset olisivat halunneet tulla myös pukeutumiseen ja päiväuniin liittyvissä asioissa nähdyiksi ja kuulluiksi osaavina ja tietävinä.

Mitä tuloksista voi oppia?

Tämän väitöstutkimuksen tulokset auttavat ymmärtämään lasten ja aikuisten suhteiden monimuotoisuutta vuorohoidossa. Esimerkiksi ilta-aikoina lasten mahdollisuudet vaikuttaa tekemisiinsä laajenivat. Lasten ja aikuisten runsaat neuvottelut tekemisistä, leluista tai leikkipaikoista mukailevat sukupolvisuhteen mallia, jossa lapset ja aikuiset ovat perinteisempien kasvatettavan ja kasvattajan asemien sijaan ennemminkin keskenään tasavertaisia. Lasten neuvottelumahdollisuuksia on varmasti runsaasti myös tavanomaisesti auki olevissa päiväkodeissa. Voi kuitenkin olettaa, että vaihtelevan lapsimäärän sekä tavoitteellisen rentouden vuoksi juuri ilta-ajat ovat otollisia lasten neuvotteluille ja yksilölliselle huomioimiselle. Lasten mahdollisuudet vaikuttaa tekemisiinsä mukailevat **varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden** painotusta lasten osallisuudesta. Tällä ei tarkoiteta sitä, että lasten pitäisi päättää kaikesta, mutta lasten ja aikuisten yhteiset neuvottelut voivat synnyttää tärkeitä kokemuksia vaikuttamisesta. Aikuisten tehtävänä on huolehtia siitä, että neuvottelumahdollisuudet toteutuvat jokaisen lapsen kohdalla.

Minulle tutkijana tämän tutkimuksen parhaita oppeja onkin ollut muistutus siitä, että lapsia koskevissa asioissa on syytä pohtia, miltä asiat näyttävät arjen tasolta tarkasteltuna.

Anna Siippainen

Anna Siippainen toimii tutkijatohtorina **Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksella**. Siippainen tarkasteli väitöskirjassaan (2018) lasten ja aikuisten välisiä suhteita hallinnan näkökulmasta yhdessä vuorohoitopäiväkodissa. Siippainen paneutuu vuorohoitoon liittyviin tutkimusteemoihin myös Suomen Akatemian Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamassa **CHILDCARE-hankkeessa**.

Lue lisää:

Sukupolvisuhteet, hallinta ja subjektifikaatio: etnografinen tutkimus lasten ja aikuisten suhteista vuorohoitopäiväkodissa

CHILDCARE-hanke

Lähetä palautetta kirjoittajalle: anna.siippainen@jyu.fi

Teemakuva: iClipart.com, henkilökuva: Martti Minkkinen.

[Edellinen](#) | [Seuraava](#) | [Palaajaisivulle](#)

0 kommenttia